

ACC. N:R M. 8533:318-357.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Ellida Ohlsson

Härad: Vimmerby

Adress: nr. 5, Svandrup, Skurup

Socken: _____

Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1942.

Född år 1889 i Skurup

Uv allmogens liv på 1800-talet.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Något om värt

När Thama tjänade i Lindby besvärades han av rykten
om värt och dess betydelse man flest olika rötter. Ett var
att man skulle räkna värtarna i räkna lika många värt
samt där efter kasta dessa i brunnen i skyddet där för så
skulle de försvinna (värtarna försvinna). Ett annat var att man
skulle räkna dem så ofta man kom ihåg eller såg dem. När
en prästman såg dem skulle han spotta på dem, om det
skulle vara utgående som ansågs särskilt "käftig" var
jag dock g. Thamas matman skulle förna Thama en "grea
röd" för värtarna, man om han gjorde något skeddels var för
för de rätta koren. De ville matman om prästen bör den med
den lapidsting som alltså hade till hand, men det vill inte
Thama, då han lika väl kunde ha värtarna som "människa". Prästen
dessa hade då att han tillåt skulle göra en med hennes värt
Någon dag där efter jagade han Thama: "Hur kan du det med
dina värt?" Thama, som inte tänkte där på skulle se efter på
sin handbok där de skulle i de var bränsla var enda en. En stens
bränne, men fullt samt. Metoden sig något ut när han såg Thamas min

Kamars bröllop år 1885

Man blev mycket utrogt ständigt med Kamara i gälden
i Trots allt hon gjord för dem gjorde man allt för att
minst göra hennes giftermål ö. brida kunne vid sig
för alltid, man förtalade, intiguarde, ~~annuslode~~ undan
ett skrivet brev m. m. i sist gratulerade man på bes-
ningsdagen genom smöde-annonser i dagspressen (den
nya tiden tiderna). Trots allt detta kom ändå den gamle
brudens med på bröllopet i sin brudens lög på Kamars
tallrik en 100-kronor sedel när man gick till bruden. Det
var red att sedlarna gavs som penningar i skriftliga
gratulationer lades på brudens tallrik i gratulations-
brev i brev med storsone versar jurnis också på vännen
ö hennes gamla lärarinne i Svedåker som följde sina
elevers öden i fortsättningen i ären skrev ett trostebrev
när Kamars brud sedan dog.

Bröllopet jordes i brudens hem som då också genom
lög blev Kamars i hennes mans hem, i red var att en

ar brudans i en ar brud gemmens yngre släktingar skulle
 följa med till prästen som bröllops vittnen. Före anfärdan
 till prästen fick inte bruden visa sig i intet deltagande
 gästerna föran efter sig. Någon god vän blödde
 bruden, då hon inte skulle göra något sjäto. Brudbrönn
 var ej brukligt, men väl en mycket braas i häret, men den
 na braas om egentligen endast en form av braas då stja
 var skänd, o ej som i senare tid en enklare form i de
 jale då bruden ej ansågs värdig att bära braas utan
 man riskerade att få tjaga bort den. Kyrklig brudbrönn
 skall ha förmitts i Skåne; äldre tid men under flera
 generationer, ända från prästen Hjorts tid då prästerna
 hade den brukad, var bruket av den brukligt för att
 i allra senaste tid äter utrymte form.

Brudans föräldrar gjorde bröllopet som sed var
 detta brudpar hade sjäto varit hos prästen för att få ut
 lysning i 1885; Skåne, men jag vet andra jale från
 Gårdstör 1881 där det då var sed att brudgemmen o

lundsens fader var äfven i detta ärende. Det har alltså
antingen ändrats under den mellantiggande tiden, eller
också kan det varit olika red i olika församlingar, då
det naturligtvis sammanknyter med kvinnans rätt
att själo förs in talan, det var inte jagas om smy-
dig komma på detta var orsaken.

Bröllopspresenter som brukliga i utgjordes af glas,
porslin, kinnis, gafflar o. d. nytt saker. Kanna hade
som fästmannagärs eskillet en glasokil med lock försedt
med rund knapp af det dubbla glas med spegelbe-
läggning å insidan utåt i fyllning inåt samt
"otside" kommar som dekn, som var på under ena
pygduaden vid denna tid i förkom som skålar, vaser
i gussstakar. De hade som man sade, bytt ringar,
men det var nog de först nämnda smakar diglita
na att man arbetade på att skilja dem åt, som var orsak
därför, då visst inte alla af deras samhälles klesso
vid denna tid var ingjifvade.

Just vid denna tid undantogs den ärdelsen på
- dotter av - son. Si nämndes Hanna för
Hanna Persson men de skrivas som var något
äldre för det Bengta Olofs - dotter. De gammal
daga äro - dottern vilka ofta just vid namnen
på - dotter både när de förtro och gifte i son gifte
fidd - dotter, medan de som var angeläga om
annamma de nya seder en ny tid för de med sig
stak annamma det nya bruket i festen de fört
kallats - dotter gamla sig det ändes iu son
Si kom i detta son i si mycket annat gammelt i
mykt att flera än pamit i tiden hos sida vid sida
besonde på besende på personlig inställning
till nya seder.

Si om de Hanna gift i sett i eget br. Glemmes
man var rickare med ykets många lars år bak.
om sig i i det följande skule redogjort något på
hans stälto förhållande.

9 Per Truls som Andens

Det första jag kommer till om P.F.s Andens är att man var stolt över att han redan medan han gick i skola (inte 6-7 års åldern) ensam kunde hitta vägen till aft. marid i Skiray och flera milimeter lång väg med många kyrkor & vägar. Han var på den tiden angelägen att barnen skulle läsa sig själva hitta fram på vägen i stigen, så att de när det kom i fråga kunde reda sig de skulle ju tidigt ut på egen hand. Andens så var som andra barn från majorslets hem som redan vid 6-7 års ålder ut som vaktpojke i sedan som sjuåring - drängpojke - kalkare - yngre dräng i sist dräng & brudgandarna i trakten. Som vaktpojke hade han nog som andra sidorna sina tillhörigheter i att klyfte i lönen var i minsta laget men arbetet sådant att det var ofattbart att en 6-7 års pojke kunde fullgöra det i st. ut med vad de fick genomgå i dåliga kläder, omvända av något gammalt skott vidmal e.d. liggande ute i markerna, snö och

Visste inte pojken sin plats när han kom in till bondens
bord utan slog sig ned på bänklösnat blev han ganska
försagd att han inte fick rätta (fast det fanns plats)
det kunde honom till att stå till bords. Komms kreaturen
in på förbjudet område i det frustag pojkeno förmoda
att källa dem på sin plats kunde det omkas stryke
Men allt efter som ären gick blev ju anseendet lugn,
sysse pågen fick ju vara med de ängarna i bara duren
passopp i slapp gå ensam på det sätt som vaktpojken
som kallar hade han stigit uttryckare, fick följa
kreaturen i bänka plöjda på logen, men ändå se upp
till de ängarna.

De tillhörigheterna den tidens de ängar förde med sig.
Tjänsten utgjordes vanligtvis av bläckbista - de ängja-
bista, de ängjarkor - ett litet kängskäp, målat med
namn i ärtor, blomman i blad på blå eller rödbrun
fästa, bistan kunde ersättas av ett spinn till de äng-
ens absoluta utrustning hade plöjda (stogan), och

lie hade han. Senare ersattes bistån av ett större skåp
 drängarskåpet, med en mer eller mindre vidlyftig inred-
 ning vid ena sidan i kängare för kläder vid den andra
 ibland ordet med en loda över i under. Plejeln er-
 sattes av en jiska, men intill sekelskiftet behövdes
 en rejäl skjuts när drängen skulle "känna till tåg"
 (= vika tillhörighet) o det var nog så på den tid som här
 arseol - 1870 - taler vi att tjänarna anseende bärdes o-
 des ofta mängden av i utseendet hos de tillhörighet
 kan förde med sig, en stadig o den blig dräng eller pojka
 hade bra kläder.

Med bostaden för de manliga tjänarna var det dåligt
 beställt. Den utgjordes vanligtvis av ett spärme utöver
 ofta var ett gavelspärme bredvid porten med ingång
 genom ett par halldörrar direkt från gården (se teckning
 p. n: 25 skugg) där även bredvid dörrarna fanns ett litet
 tvärrättigt fönster. Af gavelväggen i detta smala rum
 fanns smala öppna gluggar o innan för denna vägg stod

sångarna i rad när det ej fanns en lång sång där
man kunde lägga med fjättarna enstörvandra.

Den ynde ofta när in genom gluggarna, som man fö-
tode sig gott man kunde med kalmoisker, så att diivo-
bildades i de språn der dyror ö trasmatttäckten =
"blunda-täckten", ja det påstods att man kunde pyssa på
i karets ibland.

Vid motsatta långväggen stode drängarna saka ö
framför järnstret fanns ett litet bord ö någon stol den
bänk, stora stolar kunde lykas in här. Golvet var
en stampad lera den jord ö inmetak fanns ej endast
galle av lösa stänger där kalma den till väggde med
mellan stängerna. På eldstad fanns inga trake. Lysen
vankiger en liten tran lampa. I sängarna fanns här
särskilt som inne lös kalma under dyror. Dessa var
i "dränga-karet" av samma slag. Puddingen stört
tes av kornfalken, som också skulle trätt dräng-
arna om kabo ö krossad varje lördagskvätt, det var

allmän regel utan undantag vid denna tid.

På vanliga ställen s. s. i Gårdstör, var jorden drängkon-
marens intill stallet med ingång från detta men då
jick ej dörrer om sidan fanns, stänges för natten utan
drängarna skulle komma till om något djur oroades.

Då kan förefalla mycket naturligt detta, men det får
ses i sammanhang med tidens bruk i öfrigt. Pige-
na lågo i kuddarna tillhörig heder i det drängiga
kalk stenset, mellan den öppna skorstenen i dörrer
i ingången från yttre stenset, där de intas på värdiga
fingrar utan plats anvisad. Där det fanns särskild
"pis-kammare" kunde denna vara inredd i en skumb
bedömd den med skorstenen med bakuga. Där blev
lite varmt när man bakade i de bröden pigorna
om vilken som skulle ligga inmart vid muren som var
"varm i sig".

Även kunnades i mindre ställen, i bland den Ården
måste ligga i bästun med öppna glazger i ställen

För första gången i uttan eldstad så de var inte för väl värda,
och så för man också ha i uttan att stugan eller
"folka-stua" var samlingsplatsen där alla vänt
höll till i intet liggdags i intet för än man ätit bröd
mat i gott natt-fri (= fri), tydde man sig det vid
den kalla tiden. Alla husens invånare var en familj
i man kunde varandra i lördagen på ett annat sätt
än i våra dagar då tjänare i regel ej bli så gamla
i gäse. Det kunde ej tilläta flytta i den som det
gjorde hade intet anses också varken bland husbon-
den eller medtjänare. När någon flyttade från en plats
till en annan en "michel" då kunde det aldrig att ha
eller om gick första dagen kom blev fri, det kunde
inte till man stannade en eller ett par dagar i hemmet
någon dag i förväg, annars skulle man inte komma
att stå ut, så blev påhuden endast någon dag eller
intet alls.

För att kunna lösa det bli man gjorde jorden i sin

digst förtroende, i de stidiga tjänarna var lika många
om sin löstrodens anseende i hvar sin heta som om sin
egna i sin heta trolde om löstrodens löstrod och
delar sade han vi i väst, i löstrodens folkhet behaktade
flast tjänarna som löstrodens heta heta i skript garna
blod sin jämligast över deras daglighet, sparsam-
het i förmyndhetsförhållande. I berättas om en heta
bunde sin, varo dräng varit i hans tjänst. 28 år, att
han för en god sin talade om som många pengar många
sparet ihop av löner, drickspengar för fidda djur,
godsclassning m.m., i heta heta var: "Ja, i allt de
han du på släppa ti ditt skrä."

Sådana var förhållandena under Anders' drängtid
men han blev inte någon trotjänare ty han kom att
följa den strom av unga människor som på 1830-
talet sökte sig över till Danmark, där arbetsförhål-
landen och under järn vägs byggandes till var sådela
goda. Pauskar hade särskilt lätt för att bli arbets-

lodare, så även Ardeas som stannade där i flera år.
Samliga samlade ej så lite pengar under sin Danmarks-
tid, men de fanns också som på grund av mag besvär.
Var kommit tillbaka som förfallna stespare som här
fölls det allmänna till lust. De danska husvärdarna
satte även här värde på svensken som tjänstefogor,
det förefalla som om de varit mera huslige än motfuren
än danskerna. På sin umgängel mellan grannländerna
under denna tid så tyoligt att det satte en särskild
prägel på tillvaron afminstne här, de de drags även
en del lantungdom till skolor, där industrin frjade
vaka från Prulige svensken mittledes an danska språ-
ket sedan de först för att vara duktiga riket efteråt det
4 bland lofsade man knappast först sitt eget mål alla
komma tala det här man kom på besök här, redan efter
någon månads vistelse bland danskarna. Ardea dörblat
Ardeas tillts först på sitt undermål här de som blott
svenskar ö öde sig aldrig glömma det, ö det var heller

inte mer än ett ö annat på som omedelbart följde dem.
sjöde att de vistats i Danmark.

Efter några tid rokte sig dessa svenskar åter till
hemlandet. När stadsens borg tillbakalämnade dem ett
litet ställe gifte sig i gick på arbete hos bänderna
i de fortgående hans liv utan större händelser.

d Per Tuuls dotter Elva

Hans yngre syster Elvas ungdomstid var del-
vis in i en annan underbara tidsperiod, då de
unga menn kom att vända sig i byta med gamla
vänner. Men kom ut att tjäna, men blev mest
redan på början betraktad som ämne i medlem i
familjen. När man dem så blev vänt anses en värd
att hon g kunde veta sig själv lade denna dotter frukt
i strykning i kom att vistats i hemmet, kom blev en
något yngre två, liksom ett litet steg högre på
rangskalan än före i allmänhet. Under denna tid
var det g endast berättas rättfärdiga (lita och m. brage)

eller kragar i d. som skulle stäckas i stykas, även kvinnorna skulle då vara fina i ganska stor lyx utveck. Sades ej endast bland de hoga stände utan även de yngre av bondeklassen, där den kvinnliga ungdomen då använde kragar i mansketter, raka, brudade, veckade i pipade, när de blådole sig fina i 1820-tallets blådtyg var stor, fast materialer i de vidlyftiga klänningarna ofta var bekvämt grovt ylle eller katoylletyg, t. o. m. så fröande klänningar som prinsess-fason syddes av bekvämt. Om hals- och handleder skulle det var sitt stäckttyg, o. det uppstod många sömmerskor i prästerskor i styckkor o. även så kallade lin-sömmerskor under denna period. Även drängarna milttades av denna fallenthet för präst o. de som ville anses för att vara med sin tid uppträdde i vita handskar, pomada i håret o. beftande av parfym med häpp i loskrage, ~~eller~~ tillbaka till kvinnorna. De nämnda yllekvinnorna som allmänt ansågo för

Junare är vanliga bondliga, brukade öm passera upp
på gillen i kunde anses nästan jämställda i anse-
ende med bruddottrarna som kunde säga till råds
med dem de kommo med ömvalts i fick något visst
sakat & frjivas i sitt sätt som ökade deras anseende
Som ett exempel på högpriden bland bruddottrarna vid
denma tid kan jag inte underlata att anföra ett exem-
pel. En fru på ett bondhem intill Kamars & Elvas
hem var bekymrad för sin vru så råds i ansikten &
inte sig blek & frjvar ut Hon drack ättika för att
på bort den råda färger, hjälpen bleo att hon bleo
sjuk, fick höggradig blodbrist & måste läggas in
på sjukhus.

Elva blev vid frjvan år 1890-talet gift, & dog redan
änt dämpa Hon var allmänt kallen för "en fru fru"
allmänt ockallen för sitt brida vänliga väsen i sinja
år alla. Hon hade utgjort det första instaget i denna
stakt av den nye fru som just di bort igen, en

Tid på gott i ont, större jämsfällighet, intellektuell
vänseende, större möjligheter för den fattige att kom-
ma fram, men också mera begär efter lyx i större
fördragar på livet i förakt för det gamla som varit.

III. Om Kammas mans släkt.

Om Kammas mans släkt är inte mycket att säga. Hans
färdhvar bröde till dem som varit bönder, men genom
borgens förbindelser o. d. kommit på obestånd. De voro från
"västerlen" från Geavie i när de följt vad de ägde
kun de trötliga sökt sig så långt som möjligt från om-
gifningen, men kom de kommit att komma just i ett
hus å n: 24 Skansen, som redan långt före denna
tid 1846, helt var uppdelat i husmansställen o där
äro några stannställen var husmansställen, just
med gårdarnas inredning av beringstängar. Det
hus Lars Anders folk försvände sig lag i utkon-
ter av nummer intill de le-stolpar som ännu i
dag stå kvar där vägen löper öfver sockergränsen i

minna om en tid då det fanns stängrel i gränsen.
Kamman etablerade sig som murare i vad man i
våra dagar skulle kallat byggmästare i flera av de
första grundmurade lägnarna här i trakten och hans
verk, de ha tjocka murar av tegel i väster samt ge-
simis upptill i bröningslängorna, starka präktiga hus.
Så här har byggd den bröningslänga jag bebr, medan
ägarna själva byggde utmanen som ha korsvirkor i
dels klanta väggar dels sådana där korsvirkor
jocke fyllda ut med tegel eller T. o. m. smästar i bruk
Det var på 1850-talet. När denne man flyttade hit
kon han som en jämning med tre barn varas den
äldste som var 10 år skulle stöta kuskället i pass-
systemet resp. 2 i 5 år på den jämmande platsen där
kon inte kunde en enda människa. Han blev sedan
lun vakt upp i fatt tjänster i fattre familjer under
många år, intill 90 års ålder otens skickligaste
herde

Den övriga delen av familjen, kustern med de två min-
sta barnen måste stanna till vidare i Greve de
kustern "lämnade hjärtligt" - ännu inte "gädd". Hjärtligt
= blivit besvartat efter nästa barns födelse i dess för-
innan inte fick lämna hemmet. Det var fattigt i
trist i detta barnrika hem där det blev ytterligare
4 barn dessa och var totalt idiot som sakade alla
förstånd och väste utan i allt förtärlig på ett litet
barns ständpunkt och ens kunde gå utan var allde-
les förkylning, men ändå lede i var en från föda
på frälshuset i över 30 år. Han hade när han var
3-4 år medföddt en påstående person, som följt
konstigt upp att äka, men glömt bort att rätta ut ho-
rom en bit från hemmet. Han blev inemot en halv
mil utläggen i Malmö och kom glömt där. Han
påtråffades någon gång i Borje (det var i Nyttorps by som
huvudstaden) och efter detta var det slut med hans både
andliga och kroppsliga utveckling, dock var han på pass

blor när han påträffades att han kunde säga att han var
bodd vid Le-Stolpana i ett hus byggde han i dåriga
som ledde felket på rätt spår, men vad falden kette vreste
han däremot inte, det var bara fru. Frälsdama, som var
mycket vidskepliga i arde järn i järnet söcrakti Trodde
fullt i fot att han "kommed järn räd" medan andra
ansågo det g alls ounduligt att han blivit fästna ofen
en sådan upplevelse av spräck, tungor, köld i ensam-
hets känsla

olyckan i mströg gick på den lamas Filiskyrkan
som nämades i det föregående, från gården Fin denna
familj i när pojkarne rätt i jämnt kunde redde sig
själva, vid 6-7 års ålder, fings de ut som vaktpojkar
de lida yngsta Hans, som blev lamas man i Ola
som blev den omnamnde Tro tjänare som stannade
i gården i 27-28 år i plus medelgös. En syster blev
meda hela sin livstid i en annan gård i jock samtidigt
medalj för långvarig i troger tjänst. De andra pojkarne

kommo efter sin vaktberättelse i lära i blott yghes man på
än de vid mig en älden hände dragning till jorden i öve
gas ygher i blott lantbrukare. Innet är dessa barn som
vros födda mellan 1836 i 1859 hade en enda timme
berättat några skola trots de varit skolpliktiga efter
folkskolestadgans tillkomst i ordnad skolgång jämte med
riklig lärare, den skola som skoleen byggd i Skerung
den skollde på fattigdom, innet att på den, innet att skick
med den, de måste själva förtjåna rätt bröd det var det vid
vändigaste i under visning, ansåg man för alldeles vrid
dig för fattigmanstjänst, man hade själva måst redde sig
förutan, viktigare var att för något att äta arbetet komde
i fick man utan ländom den kunde de rika till som ej
bekände skola något och var man först i biten
mest allt i alla i detta hem kanske just därför att man
jälva rätt bättre dagar. Att vara läse måste ju dock ha
mer för att kunna redde sig till prästen, man det var möjligt
skallt med den saken i några folk gå i för en annan de

"Kom fram för prästen i de små gjorden vid han kunde för
att ja dem i skolan men utan resultat. Sedan dessa barn
vuxit upp leide några av dem. Tyck vare energi i med-
född begåning både att läsa o skriva o räkna, som den
latinska stilen lärde de o skildes sig o för dem som
gätt i skolan utligt att dröna, men stora lärde de aldrig
de stesade ord som de hördes, i en geografi o d. hade
de o yngaste begrepp, att förka övertyga dem om att jor-
den var rund som ett klot var tvärt, ingen kan gå på
loftet "med benen uppåt". De andra kunde ordas vidtrif-
tigt staa sig fram i bibel o psalmbok där man kallat
stantien hande tecken, utan att stanna vid skiljeteck-
nen = läsa efter stamme (stemma - stamma). De lärde o
ens skriva ett namn eller själva läsa summer eller
första storleken av det kapital de ända myckst o
förstod att spara pengar i samla i sparbankens bokan, utan
några armar som de hade fullt förtröende till förhå
dem det, o de gladdes över att summer värfte. En sidan

Jändigt som hundraåring i porten tyckes ha varit
oberoende av spölgången, där kunde dessa osterade
personer trots det de ej kunde skiva en rippa eller
känna hennes värde på papperet, ha en annan jändig-
het att lägga ihop i omordla den violens brängliga
mått, mynt i vikten med dala, plåta stycke, mustyde
i skillinga, strog, kamorn, kvarter i porten, pund, skäl-
pund, fjärdedelen i art.

Om en av Lars Anders pojkar, som var född år 1849
berättas att han, när han som liten pojke var vakat pojke
i ett ställe här intill är, tillsammans med en jämn-
årig en dag kom att jaga en hare, som rände sig inna
att vissi område, men är husbonden, som kom att äre
jakten, varnade att han skulle låta den haren vara
i fred i inte springa efter den om de ej vilja råka i olycka
där husbonden gått påtattas dock jakten i pojkarnas språk
efter haren till domme hoppade i är i försvann. Vattenet
som stänkete upp med fast, träffade pojken som ett vilt

slag mitt ansiktet. Han blev sjuk; lång tid därefter, igen
svuller; ansiktet med väsk i plögn & rist bildades
en stor bild där det rida bröts ut i fast efter detta
han blev åter sjuk. Att "kollkaren" var skuld till hans
sjukdom trodde fullt i fast, häst som knötmåden kunde
krossa i kunde vara den för att speda honom.

Den varit yngste sonen i denne familj. Hans var det
som blev Thomas make. Han blev först som de andra
som lära ut att bakta djurs & redan som yngst därefter
till 25 Åring där hans hustru. Därefter kom han
i mickelnäs där han arbetade för flera mästare i
en med när det byggdes vid Karbyholm samt när
Skumpas station byggdes i samband med byggnaderna
i den medkända gesällen och hans skrova mästare. Han
vite ord när han flyttade till en ny. Det var mest
byggades mickelnäs på sommaren i mickelnäs på
vintern för samma mästare, då de olika gesällen var
as förnade hos dessa mästare. På fortgående det att

Tiohel i sin Hans Larsson Bergkvist som han nu heter
år 1885 gifte sig med Karne Elm skule de delvis
arbota ute: byggdes i delvis i den verkstad som förr
varit böcker verkstad för den förr ägaren av den lilla
tre långa gårdar de inköpte i förnade med Per Tuulo
fastighet när de gifte sig i sin P.T många år därefter
ut köpt mer äter mest sälja.

Efter någon tid övergav han sin sin delens yker i
ägnade sig helt åt jordbruket o di ämnade han som
tidigt övrigt gesäts namnet de han ansåg det vara
ihop med yker, men de småningom segrade det andra
till sin deler, dock sade somliga som listis på det
gamla Hans Larsson i sin Hans Lars medan de
mest av dem sade Bergkvist i sin Bergkvisten
Tiden efter 1885.

Ja både de vitt bis i en till som mer o mer kom
in: myg bann. Vi kan säga de som dog i spä
ålder, det var i lung inflammation efter vaccination.

som då utfriden var en gammal danskänslig beträckare.

Det får nämnas att Kama, som g. tidde på något övernaturligt, när hon visade barnet i vagnen hade vakade vid dess vagn, tyckte sig se ett vitt skymke draga fram i åtet över vagnen. Men tog det som ett varsel om barnets snara död, det drog också strax därpå, i hon kom att bli på varsel.

När hennes svärsmoder var död i 1889 i Kama med sin andre lille på armen jämte flera andra kvinnliga anförande strax följande hennes bär fälde en av de nämnda de yttranden att "lied tite" - den dode sig i sin någon undrade om det var hon sig efter var den föra transynolri nog att peka på barnet i säga: "De e den, de e klart." Att Kama hände sig ytterst illa beord säger sig själv i att hon hände en viss aversion mot denne personen även i fortsättning en förvaras inte när man vet att barnet kort därefter blev sjuk i Östg.

bidraget

ACC. N.R. M. 8533:344.

328

248

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Det var just vid denna tid vanligt många dödsfall
i barnsäng i vår kvinna och kunde föda barnet rättes
skulder på de då brukliga låga vängda klackarna
men vår kvinna drög i barnsäng feber, vilket ofta
kunde väja de man då mer i sin skylda på bristen
de aktsamhet i verkligen hos barnmorskan, något som
man ej tänkte på jämt i det både att en barnmorske
kunne gamla stammar tro och Gud för att en barn-
sängs kvinna dödt då man förtigast henne i hämbud
en annan yngre barnmorska, och hon ej kunde ja skulda
På den tiden skulle kvinnan föda barnet sittande i
en stol och två stolar i grannrummen skulle bi-
håda, stöda och hjälpa. Lämnstolen har också kallats
för jämmer-stolen just därför.
Det var mycket som blivit användda under denna
tid tyvärr. Som något får kanske sägas om läke-
konsten under denna tid. När Hanna någon gång på
1870-talet gick ut i ett finger i det onda visade tända

att utbruda sig kom det sig i jäga att hon skulle söka
läkare utom hon gick till Rodde Hamna som visst varit
Lars i Åkerens läsmästare, denna skur med en rakkniv
att det önda i när den av smärtan kalfi var måkliga
Hanna kunde uppfatta något kunde hon komma säga:
"Ja, här har jag de ja kvisen, men du har inte se de,
de e grimms bidd, de e varre än lodes (kräfta?), de
koddde gåd ja lidd ti lidd ti du koddde blev äro
nu din arm." "Om det var blev hon åter bli.

När hon på 1890-talet gick en krusa i bröstet ville
hon sig söka läkare då hon publicerade för att diagnosen
skulle ställas på kräfta. Folk tyckte allmänna minstra
till lasarett i operation ansågs mest som vissa tiden,
i hon som andra ville de hälet dö komma i sin säng
i kräfta ansågs ja då med skär för oförlig.

En man som anlätades för sjukdjur, men även ägde
stort förtroende som rådgivare i ifland kunde förmå
ordinere för människors hämtades till något djur i man

ACC. N.º. M. 8533:346.

320

~~250~~

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

hög talat för henne att låta honom se på smittan. Han
kunde inte finna annat än att det var kräfta i syn-
de vad han kunde för att ja henne att söka sig till
lasarettet för vård. När hon ändå inte ville ordina-
re kan en vätska uti trötta på som han blandat
ihop med sode och så ipå att det kunde gå bort med
kon att söka på om i kunde komma åter med det kan-
de kanske dröja i flera år. Hon trötthet pligtigt med
vätskan i smittan blev mindre i mindre i efter det
äro tid var sövål den vätskan blev frös stora smitta
som smittan borta i inte för än närmare trötthet
är därefter kom den åter efter en lång tid. Ströcken
för lasarett i operation om de borta de den gamla
följt med sin tid. Det blev dock till sigf anledning en
till hennes tid men hon var då år 1826 - 49 år gammal
När måste dock jag se sig: Vad kunde denna sjuk-
man som inte var någon s. k. kräfta, om kräftans väsen?
Vad andra sjukdomar fall söktes utan undantag. ar

ACC. N:R. M. 8533:347.

321

250

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

desse människor riktig kärare, men kraftig ansåg
ja för otäcklig ö man pruktade för doctorns besked.

Kanske dog på samma ställe som fanns i den tiden att
under sitt liv följde utvecklingen från den gamla
njäts husbudsningen genom övergångstiden från tre
månaders tid, i det som mycket som blivit ansett under
flummens man dog redan år 1912.

Med gärdar där den vist fjärrt stäa som i ständigt
kontakt, då den bara så länge som kunde ständigt
intraffa se huru som sig. Där hade den gamla äge-
ren, sedan det kommit mistans i huset: var läm-
nat gärdar alljämnat sin bostad i kammarer intill
stugan då den aldrig flyttade ut; under förgastiga
Desse som dispenserades i stället av de unga, då
den bara, den förbigå ö den yngre som skulle passa upp
den bara vistades nattetid; stugan där den larmas
sång stäl, med en väl ombyttad kaffe-kittel på en
stol bedoid. Den skulle nämligen näs som träst

de någon påmånade besökare eller någon av husets
folk hade tillfälle att möta henne så "er här kropp på
bit". Den gamle svastade med bisköpsen. Han skak-
tade genom iklämning med vovd på bröstet de som-
tälles vars barmung han ville ha i sig de in i kanna-
kammaren de kupper var till skulle lösa över. Åt om
Åt användes av det lilla ljus annat användes att baka
den tredje hemspinnare ryttiden. Denne gammal
svastade attning bestod för övrigt i att göra tillkupper,
gryn kupper, så-bonger, skäppebonger n.m. av lång-
valm som täpte genom att kunn ju att strängen skulle
bli jämn i vänt påssod. Strängarna jagades så i
vuden för vuden med blunda skakade vidja utan
mång av bänd-pit. Han verkade med sitt arbete i sin
kammare, där han hade halmen på ena sidan om sig
arbetet i knät i ridjorna vid den andra sidan. Han
då såg ut bring honna Ros Färbas, men allt var det
som i gamla dagar, inte "jint".

Ynnan jag slutar för mig äro några sages om den krimi-
liga blodsketten utöver det redan sagda, det är en
kondemnerad. De kvinnor som voro födda under den
tidrymd i Tilsände der klass som här berättas villos
i regel fast vid blodet, silkeklöde när de voro
klödda, livat ut, för de äldre hade det i regel frans
As Kamas jämninga kunde söga övergå till klöde
med blodet, men det var annars mest de yngre
endast ständigt precis omernas juar hade på 1880-talet
natt, samt sedan en ö annan som ville anse sig för
jämförelse med den, i vilka vara rymsdig i halla
för ju med bruket av hatt följde samtigen partier
Stora delen av bondernas kvinnfolk voro mycket
konserverade i detta avseende i satta en ära i att
halla sin ö bli vid det gamla, de kunde anse fra-
tillena för ett skälrande, motsatta åsikterna utbränga
vor angelägne om ett armarmic det i vore angelägne
om att något av hettan eller missen skulle rygas

fram om den själ de ofta måste ha varit beaktat där
för att vara trygg att ha örnen vara, så att man
skulle komma se att man hade en fru framför sig
i samma hemme så.

När de som varit födda på 1860-70-talet kom in i
den fria de beaktat varu insteg komms de i en trygd.
som stälning. De var ju de ännu unga men hade
nåda sin egentliga ungdomstid avsnitt blödd i en
uppfödda dämud. De kom isiktene att gå helt isär
besorde på olika oaständigt, unga, barnen.
stälning i livet, personlig inställning till nyttögan-
målet somliga satte en ära i ett visst det gamla,
andis annamade till det nya "kretiged", men
det var usg i allmänhet med något av skamkän-
la man först visade sig offentligt, man visste med
sig att man var föremål för många åtlige när man
uppträdde som "kretmedam". Det kunde t.o.m. gå så
länge att när en "krets-blödd" komma flyttat till en

ACC. N:R. M. 8533:351.

325

255

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Plats där de andra kvinnorna hade klöde från återgått
Till klödet. Detta bland den klass som här förmodligen
någor. Det blev på så sätt yttst blandat beträffande
de medelålders kvinnorna i många år i just nu
kom man säga att en kvinna i klöde är lika sällsynt
som en äldre i hatt vid början av 1890-talet

I Danmark hade man tidigare än här allmänt över-
gått till hatt & unga svenskar ville välstå se sina
kännliga införelser i hatt vid deras besök där för
att man ej skulle komma se att de var svenske i de
svenska mindrar ha varit ganska många som rest
hänförelse i klöde med en hatt med sig som de satt på
sig innan de kom fram för att göra barnen till vilja
mer som här aldrig visat sig i hatt. Rykten spreda
ändå, mer inget fick ens se hatten, man endast tog
bruket dit man kom.

Si är det då slut på denna skildring i så var det
under denna tid mycket osäkerhet från kommit med & nog
mycket som kommit ha värde utglömts.

Tillägg

Omman något för kanske nämmas om de utrikes för-
hållandena inom den enhet som n: 24 Skrupp bildade
den många hus hål bildade ett nummer eller halft nte
i vissa utgifter s. s. kyrkostionde i en inkomst ruckst-
nings pengar vara gemensamma. I den i utdrag uträkn.
en förmån för nummer i den därmed samlades nummer
manfolk en gång om året då de trakterades i kom ö-
ver om en viss som skulle öfverta förmånssystemet för
nästa år, delade de pengar som kommit in, sammanskrift
det belopp som förmånen, med hjälp av någon räknekon-
mig man inom kyrkan, räknat att var i en eller sin
jodrymd skulle erlagga i kyrkostionde till pastorerna
Man måste mycket väl känna till både nya i gamla ägo
nos var i en då de olika jndbitarna skiftat i var i en
ägarvärd varierat liksom vi sett Per Truds ägor gjord, vi
sistare i ägar värdde om precis den jnd kan stid för i penge
er, därför var det en viss sak att vill jndde denna utgift

ö detta måste ordnas emellan hvarmannens utgifter i sin
förmannen skulle betala in beloppet för summan gemensamt
Stora bronns skatten skulle man lämna till förmannen som
skulle stå betala för hela summan. Minns jag rätt så hade
man också någon uppgörelse angående vad en skulle ha
dessa sammanträde. En gammal fjärdingsman som bodde
på summan stamställe var en säker hjälpare för alla
mannas saken. Till ö ordning om förmannen beträffande
stredningarna intill börjar på 1900-talet. Därför upplö-
tes sammanträdet, då den nya generationen kom att
lämna det som en frida som för de gamla generationerna
så varit ett stöd i sin besvärstiden upplöste samman-
trädet men som var gemensamt.

Beträffande bronns skatten: gamla tiden man kanske sagt
anfrags som framgår av gamla debetsedlar i min ägo.
Den äldsta är den utstämmd för Per Tullson år 1850 utst.
i för år 1851. Där är mantalspengar upplägga till 24 sk för
1 mk 1 beak. En port brännvinsavgift för — hvarrens gamla

ägde i rikämning där man var ber de outlöste var
P.T.s frändres där brännvins parman var berut: stäng-
led med den rynd man fick rätt ett brännv.

Under allmän bevilning 1 mk 12 sk, 1 mkh. 6 sk ö för
egendom 28 sk 10 umst Rusttjänst 5 sk 2 ut Folkskoleavg
18 sk. Kuntors medel 12 sk. Lösen för debets. 1 sk Summa 2 rd 9 sk
Att märka är ett der o.k. markleas-jordens aldrig varit
i mantal rätt, där var aldrig detta ställe varit den kom
ett innehåll. $2\frac{1}{2}$ tld rätt sig isatt man är $\frac{1}{16}$ eller $\frac{1}{32}$ deler
med motsvarande 5 tld. 1 tld = 80 tld, $\frac{1}{2}$ = ett hemman = tld.
40 tld, något över den under berorde på beskafterbetet vid
upplösnings.

På saknas debetsrätt för hela den tid processen
gärd i rätta är för år 1861 då ägare under motsvarar
 $\frac{1}{32}$ tld alltså $2\frac{1}{2}$ tld utom markleas-jorden.

Där finns upphaget ordinarie ränta 1 öre, mantalperger
för 1 mk 1 mkh 86 öre allmän bevil. 40 öre för man i 20 öre för ber
= 60 öre, för egendom 51 öre, rusttjänst 8 öre folkskoleavg 56 öre

hörs för bibeltrycks sparmät- ingenting arrende medel —
 Den personliga skyddsavgiften är höjdet till det dubbla i
 upplagan för 1 mk. 80 öre i 2 bok i 40 nr = 160, den högsta priset
 som förklarar, för fast egendom elstjänst 3 öre per 100 kv.
 54 öre i ar påseegendom 8 öre. Just detta är slopps ut-
 riken folkskole medel, kyrkans medel 25 öre i landotings-
 skatten - 8 öre summa 452. Likhet en hög summa!

Nästa år 1883 drog man räknat en lottadens rudd när
 man fick se summan - 3,45, men detta hade sin för-
 klaring där att man räknat fel i i stället för att skiva
 ut 1,60 för 1 mk i 2 bok endast för ut 60 öre, ett missfog
 alltså, om det varit rätt utgjort skulle summan blivit
 4,58 då landotingsmedel höjts med 3 öre till 11 öre
 för tjänst 8 i delförut 5 öre.

Nästa året redet är för år 1886. Då finns 2 mk 2 bok i
 mantalpergarna bli 120. Bevilningarna var åter räknat till
 40 resp. 20 nr i fler till 120. När som försäkringsvärd höjts
 till 2000 mk faständan står 200 vilket är en folkskolening

Posthusmedel 4 öre Lösen 3 öre. Summa 2, 99

År 1867 Jimus ingår us gift för allmän ränta, 1 mk 2 kok 80 öre
mentalspengar ofrändes 80 öre. Här är indragna fastighetens
skatt till 1,800 kr. värdet något som g. förskott 1861 us -
giften 3 öre per 100 kr värdet = 34 öre mot 1861 års 51 öre
Rusttjänst betalas här endast till en tjänstegöraren som us -
giften är ofrändes 8 öre Här kommer emellertid utrikes diena
re, nya protokoll vapenskatte - 27 öre, lands tingsmedel - ingenting
folkstoleavgift 80 öre, posthusmedel 25 öre Lösen 3 öre
Summa 4 kr, 7 öre

År 1868 i hundra sek lika med föregående men de endast till
1 kok. ingår vapenskatte folkstoleavgift 60 öre i posthusmedel
30 öre, men här kommer för första gången lands tingsmedel
med 5 öre Summa 3 kr.

År 1870 är det åter 1 mk 2 kok. de är yngsta dottern åter samma
folkstoleavgiften är de 80 öre, protokoll vapenskatte är åter slagen
i redeln, posthusmedel 25 öre i lands tingsmedel 5 öre. 1. 3 88

År 1872 tillkommer nya utrikes: kronstondelösen, som 64 öre

den är utörd med 60 öre, stället för förest 54 öre. Lands Ting
medles är 12 öre, åter höjt med 1 öre. Utan annan diverse till-
kommer en sjukvårdsavgift med 150, jettig skatt- ingenting
hälsds-tjänstavgift 5 öre. Summa 3,40

År 1879 är Fästerings värden höjt till 2,200 kr = 66 öre
i skatt. Detta är tillkomme en ny post under allmän be-
villing - Tilläggs beviljning - 53 öre. Lands Ting medel
27 öre, en stark tillgång. En tryckt utskrift som tillkommit
under de mellanliggande åren - till uppgöring m.m. vid Ting-
målet är struken i ören stän skjuts bidrag, utskrift med 4 öre
en post som nästa år 1880 fått plats bland de andra.
Detta är är det åter tilläggs beviljning 53 öre, men Lands Ting
medles utgåva endast 12 öre. Summa 5,85 mot föregående 5,93
Nästa år lika, Lands Ting medles - 14 öre. Alla dessa är de
mer var. Danmark betalades hans skatt i hemorten i guld
ita clotten vistades i Linné. Tanfn blev största delen av
skatten personliga avgiften.